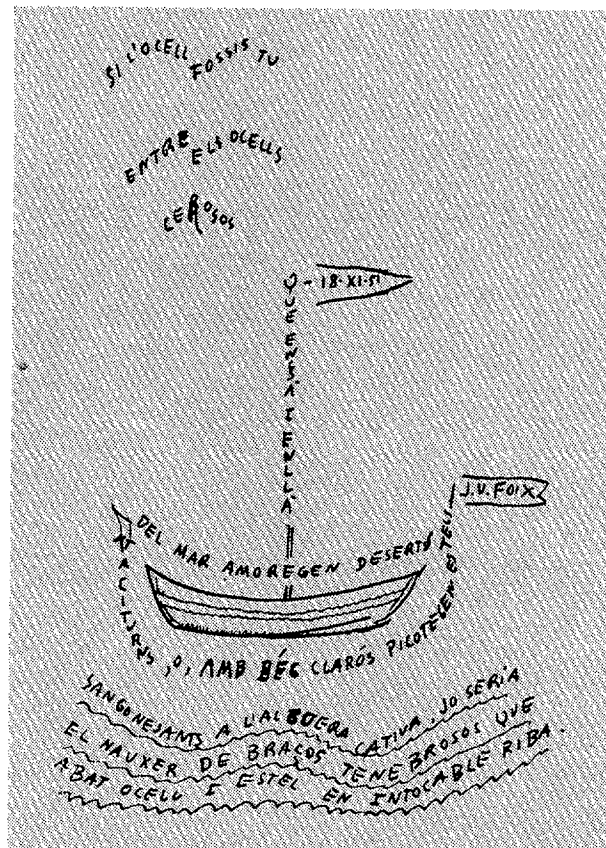

Anàlisi de dos poemes inèdits de J. V. Foix

Arum @ baggà, ca-lú darús
 cum eiti natz, ca-la defapes
 pefes dell'ariment ut zares
 felyó & amput, ca-la, ca-lú
 zum kinnitla - xit,
 ninyel logumuro - falenda,
 denda & dolarenda, & lo-mea
 beix & loeix & zruina mine
 V-v-v & ecc and iot
 umurepant lydordiu, parolina
 P-p-p & q-q-q, and xia
 ut 2, 62, dural.
 Cúmb mububi, bhat
 teri 3, 43, guardola
 nua noi, rrim & fajoa.
 & flis & flis, rrefis! & flis...

A l'esquerra, un poema fonètic escrit per Foix, que denota el gust per construir paraules en un joc lingüístic pròxim al dadaisme. A la dreta, un calligrama fins ara desconegut del poeta, que el va compondre com a felicitació a Joana Givanel de Ventalló, l'any 1951

també un practicant conscient d'unes formes poètiques que, a l'època, si no es donaven, es volien donar per periclitades.

■ El 1951 es reafirma a Catalunya com la data clau per a aquestes formes poètiques hereves de l'avantguarda perquè en ell conflueixen la represa de J. V. Foix i els primers poemes que, sota el nom d'experimentals, va exposar J. Brossa dins l'única exposició del grup Dau al Set; a més de permetre constatar que la continuació d'aquestes línies d'investigació poètica es produeixen entre nosaltres, a diferència de la resta de l'Estat, sense ruptura.

El poema fonètic que ara podem contemplar no està datat, però tots els indicis ens porten a considerarlo contemporani del "Poema per N'Antoni Tàpies", enviat al pintor el febrer de 1960 amb motiu de l'exposició individual de Tàpies a la Sala Gaspar. De tota manera, hem d'observar que el tractament que dels sons fa J. V. Foix en l'un i en l'altre és ben diferent, cosa que el converteix en un poema tancat i amb entitat pròpia.

També recordar que encara que en aquell mateix període ja existeix el Lletrisme, Foix no parteix, ni molt menys, dels pressupòsits lletristes perquè l'objectiu del poeta no és la destrucció de la paraula sinó la construcció d'unes altres en un lúdic joc lingüístic més propi dels dadaïstes. Això fa que ambdós poemes —que són les primeres mostres que, d'aquesta pràctica, es coneixen a la postguerra— siguin un punt de referència obligat dins la literatura catalana, on la poesia fonètica és pràcticament inexistente.

Com ha assenyalat Pere Gimferrer, "Foix a Catalunya ha estat, més que un escriptor, tota una literatura". I és que, certament, Foix es va endinsar per gèneres i estètiques diversos amb l'esperit d'investigació i de recerca que sempre va considerar essencial en Poesia. ●

RAMON SALVO TORRES

En general, l'obra poètica de J. V. Foix s'estructura formalment tenint en compte tres grans apartats: els poemes en vers, els poemes en prosa i, dins d'aquests, els de vers blanc ("Les irreals Omegues"), apartats que representen tres visions complementàries de la seva poesia. No obstant això, hi ha una part de la seva obra —que s'inicia amb "Poema de Catalunya"— no inclosa en cap dels epígrafs anteriors. M'estic referint als poemes en què J. V. Foix, portat pel seu afany d'investigació i a partir de les innovacions formals de l'avantguarda, treballa unes pràctiques (poemes dibuix, fonètics, objectuals...) que se situen en els límits, i moltes vegades fora, d'a-

llò que les retòriques consideraven poesia; conjunt d'obra que té la qualitat —i per a mi presenta la unitat suficient— com per ser englobada en un apartat nou amb valor per si mateix. A ell pertany el calligrama i el poema fonètic, tots dos manuscrits inèdits, que avui reproduïm gràcies a l'amabilitat de la família Ventalló i a l'Arxiu Foix.

He de reconèixer que se'm feia difícil d'admetre que, havent escrit J. V. Foix el 1930 "el calligrama, que és la forma acadèmica d'alguns dels més suggestius poemes d'Apollinaire, és l'element menys passatger de la poesia contemporània. Si renascuts l'any 3430, i en unes investigacions erudites, un savi transcrivís els millors d'aquests calligrames, n'hauriem encara tot el tuf poètic i, com uns orats, els ulls girats al cel,

picaríem de peus i mans i diríem exaltats mots inintel·ligibles", no es conegués, fins ara, cap calligrama seu; encara que aquesta mateixa citació em feia tenir el convenciment que n'havien d'existir però que, per un motiu o per un altre, no s'havien fet públics. El calligrama que ara reproduïm ve a corroborar aquesta hipòtesi.

El 1951, data clau

És un poema enviat a Joana Givanel de Ventalló —a qui Foix va dedicar també "És quan dormo que hi veig clar"— com a felicitació el dia del seu aniversari, el 18 de setembre de 1951. Sobre la data que figura en el calligrama (18-XI-1951), hem de precisar que no es correspon amb la de l'aniversari de la senyora Venta-

lló i això va ser degut, potser, a un lapsus del poeta ja que en l'esborrany que es conserva a l'Arxiu Foix la data és la de 18-IX-1951.

Aquest poema —de motius i ressons inequívocament foixians—, a més de la novetat que suposa veure, el 1992, l'únic calligrama, en sentit estricte, fins ara conegut de J. V. Foix, ens permet constatar que, malgrat el pas del temps, el poeta continuava considerant, el 1951, plenament vàlid el seu judici sobre el calligrama. I és, per la seva data de realització, d'una gran significació ja que:

■ És el primer poema de les característiques esmentades al començament que J. V. Foix realitza a la postguerra.

■ Demostra que Foix és, el 1951, no només un referent històric, sinó

LA FUNDACION CIENTIFICA DE LA ASOCIACION ESPAÑOLA CONTRA EL CANCER

HACE PUBLICA LA SIGUIENTE: CONVOCATORIA

- * Dos proyectos de investigación cancerológica dotados con 5.000.000 de pts. cada uno.
- * Ocho becas de investigación cancerológica dotadas de 2.000.000 de pts. cada una.
- * Ocho ayudas de iniciación técnica en la investigación cancerológica dotadas con 1.000.000 de pts. cada una.

Plazo presentación de solicitudes: 30 de MARZO de 1992
 Plazo de resolución: 30 de ABRIL de 1992
 Solicitud de información: FUNDACION CIENTIFICA DE LA ASOCIACION ESPAÑOLA CONTRA EL CANCER
 Dirección: AMADOR DE LOS RIOS, 5 28010 MADRID
 Telfs: 319 41 38 - 308 52 87
 Y Juntas Provinciales de LA ASOCIACION ESPAÑOLA CONTRA EL CANCER

IBB
 SU OFICINA LISTA AL INSTANTE
 Despachos totalmente equipados
DOMICILIACION DE SOCIEDADES
 Recepción de mensajes y custodia de correspondencia.
 Secretarias, télex, fax...
MADRID (91) 555 00 03
SEVILLA (95) 423 77 99

EL "MINI" AT QUE ESPERABAS
AT-286/16 MHz.
 1 Mb. RAM
 Disk: 3 1/2" 1,4 M.
 Disco Duro 43 Mb.
 2 Series + Paralelo.
 Placa VGA 800x600.
 Monitor COLOR VGA 1.024x768 Multiscan
 Dim.: 320x330x75 mm
OFERTA NAVIDAD: 119.900.-
villarreal Villarroel, 104 08011 BARCELONA
 T. 323 15 80 - 453 76 00

GREMI PROVINCIAL DE PASTISSERIA I CONFITERIA DE BARCELONA
 En relación a las normas electorales para participar en la Asamblea Extraordinaria, convocada para el 25 de febrero de 1992, para elegir nueva Junta Directiva del GRUPO GREMIAL DE LA DONA PASSTISSERA, avisamos a las interesadas que respecto al punto 1 de dichas normas se omitió, por error involuntario, el apartado C, que debe decir: "les esposas dels titulars masculins afiliats al Gremi Provincial de Pastisseria de Barcelona".

MOLINO TRITURADOR DE CUCHILLAS
 PARA LABORATORIOS QUIMICOS Y FARMACEUTICOS, ALIMENTACION, IND. PLASTICAS, ETC.
ROYAL TRIUMPH
 C. Flores, 5 T.441.01.34 08001 Bama

FORA D'HORA

Metafísica policíaca

■ Ha afirmat Umberto Eco en alguna ocasió que la pregunta fonamental de la filosofia coincideix amb la de la novel·la policíaca: Qui és el culpable? Una pregunta que comporta un mètode de treball que parteix de la hipòtesi que tots els esdeveniments tenen una lògica, la que els ha imposat aquest culpable. Un dels problemes d'aquesta actitud filosòfica és que, molt sovint, com assenyalava La Rochefoucauld, es volen trobar culpables sense prendre's la molèstia d'examinar el crim. Però el seu principal inconvenient és que la metafísica policíaca tendeix a veure un crim sempre que hi ha un cadàver, quan, de fet, l'estadística mostra, de manera aclaparadora, que la majoria de cadàvers no són producte d'una activitat criminal.

La metafísica policíaca sol degenerar en el que Kant denomi-

nava la "filosofia dels indolents", una forma de pensament que consisteix a buscar un principi a la investigació que la doni per acabada abans de prendre's la molèstia d'examinar els fets. La "raó mandrosa", com totes les manifestacions de la peresa, té les seves lleis: la mandra que la defineix tendeix a créixer amb un moviment uniformement accelerat. Comença veient un crim darrera de cada cadàver i acaba trobant un mateix culpable darrera de tot hipotètic crim. Desemboca, en definitiva, en una interpretació paranoica. Deia D'Ors que el pitjor dels que pateixen paranoia és que tenen raó. La frase és incompleta: el pitjor és que tenen la raó mandrosa. Una raó que sols és capaç de segregat absurdes teories del complot i numantinismes folklòrics.
 JOSEP MARIA RUIZ SIMON

MAMPAR, S.A.
 BIOMBOS ELECTRIFICADOS Y MUEBLE DE OFICINA
MAMPARAS DIVISORIAS

EXPOSICION Y VENTAS: C/ Perú, 74 - Tel. 307 85 58
 C/ Diputación, 296 - Tel. 301 41 95

GRAN LIQUIDACION
PORCELANA CHINA
 • MILES DE JARRONES
 • TIBORES
 • JARDINERAS
 DEL 20 FEBRERO AL 2 MARZO
ABIERTO FESTIVOS
ALMACEN DE STOCKS
 DR. BARRAQUER, 31 680 11 39 MOLINS DE REI